

اینجا نشانی از رودخانه نیست!

نگاهی به پروژه احیای دره فرحزاد

ayda_alehashemi@yahoo.com

آیدال هاشمی / کارشناس ارشد معماری منظر

آرامش روح و روان آنها ندارد، بلکه ملقمه‌های آزاردهنده از چراغ‌های کوتاه و بلند با رنگ‌های زرد، آبی و قرمز است که نقش درخت را بازی می‌کنند. همچنین نمایشگاهی از نیمکت‌ها، آلاچیق‌ها و نیز ایستگاه‌های اتوبوس با طرح‌هایی متنوع! که به صورت اتفاقی در طول مسیر قرار گرفته‌اند، بر آشفتگی بصری سایت می‌افزایند.

در کنار تمام این مسائل، دیوارهای بتنی و سنگی، بلوک‌های سیمانی و کاشت تزئینی چمن و بوته‌های گل در سرآشویی‌های دره، جداره بزرگراه‌ها را در ذهن تداعی می‌کند تا اینکه خاطره ذهنی دره فرحزاد را که زمانی به واسطه آب و درختان توت سرسبز، تفرجگاه شهروندان تهرانی بود، در یادها زنده کند و بخشی از منظر تهران قدیم را بازآفرینی نماید. شاید جالب‌ترین نکته در تفرجگاه رود دره فرحزاد این است که اینجا نشانی از رودخانه نیست! آیا یک کانال بتنی آبی‌رنگ تزئین شده با نقش ماهی، برای این رودخانه که از بزرگ‌ترین میراث طبیعی شهر تهران به حساب می‌آید، معرف مناسبی است؟

با توجه به اینکه امروزه در شهرهای بزرگ جهان، نمودهای طبیعت و میراث طبیعی درون شهری از جمله رودها و دره‌ها، با هدف ارتقاء سطح زندگی شهروندان و بازگرداندن مظاهر طبیعی به زندگی روزمره آنان، بستر اجرای بزرگ‌ترین و مهم‌ترین پروژه‌های بین‌المللی به شمار می‌روند؛ نمی‌توان انتظار داشت که با نگاهی ساده‌انگارانه و تنها با رنگ‌آمیزی دیوارهای بتنی، کاشت تزئینی چمن، گل، چراغ و نیمکت گامی در جهت ارتقاء شهر و زندگی شهروندان برداشت. آیا زمان آن نرسیده که با آینده‌نگری هدفمند و فرهنگ‌سازی مناسب، در راستای باززنده‌سازی و حفظ میراث طبیعی باقی‌مانده در سرزمینمان گام برداریم؟

یکی از مشکلات کلان‌شهرهایی همچون تهران، کمبود فضاهای تفریحی و عمومی است و این موضوع با توجه به جمعیت بالای تهران بیشتر نمود پیدا می‌کند. از همین رو چند سالی است که مدیریت شهری به سمتی گام برداشته تا بخش گسترده‌ای از فضاهای شهری را به احداث فضاهای تفریحی و فرهنگی اختصاص دهد. از آنجا که رود-دره‌های تهران از جمله مکان‌هایی هستند که قابلیت تبدیل شدن به فضاهای تفریحی را دارند، طرح ساماندهی آنها در دستور کار مدیریت شهری قرار گرفت.

از جمله این اقدامات، احداث بوستان نهج‌البلاغه به عنوان بزرگ‌ترین بوستان دره‌ای کشور است که با وسعت ۳۵ هکتار و هزینه‌ای در حدود ۲۵ میلیارد تومان، در آذرماه ۱۳۸۸ افتتاح شد. وقتی در رسانه‌ها صحبت از افتتاح این بوستان می‌شود، با آن همه تبلیغات در پی آن، خود را آماده دیدن اتفاقی متفاوت و درخور موضوع می‌نماییم، اما بوستان نهج‌البلاغه ادامه نگاه سطحی‌نگر حاکم بر احداث بوستان‌ها و پارک‌های شهری در چند سال اخیر شهرمان است...

امروزه فضاهای سبز شهری با نقش مؤثرشان در بهبود کیفیت زندگی شهروندان، از مهم‌ترین ابزار در مدیریت منظر شهر به شمار می‌رود، اما رویکردهای چند سال اخیر در شهر تهران موجب عدم توجه و بهره‌برداری مناسب از پتانسیل‌های بالقوه این فضاها در افزایش کیفیت زندگی مردم شده است. بوستان نهج‌البلاغه در رود-دره فرحزاد از نمونه‌های چنین برخوردار است که نه تنها فضایی برای پیوند شهروندان با طبیعت و

بوستان نهج‌البلاغه ملقمه‌های از رنگ‌های تند و آزاردهنده همراه چراغ‌ها و پروژکتورهای کوتاه و بلند است که درختان پارک را بازی می‌کنند.

هم‌نشینی ایستگاه‌های اتوبوس در کنار آلاچیق‌ها با طرح‌های متفاوت از نکات جالب در بوستان نهج‌البلاغه است.

اگر چشم‌ها را ببندیم و به صدای آب گوش فرا دهیم، شاید بتوانیم به دور از بتن و فلزهای محدودکننده فضا، خود را در دره فرحزاد حس کنیم.